

Секція: Економіка та управління національним господарством

**МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ**

Кривенко Лариса Володимирівна

д.е.н., професор, завідувач кафедри теоретичної і прикладної економіки
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Червякова Світлана Володимирівна

асистент кафедри теоретичної і прикладної економіки
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Забезпечення конкурентоспроможності на макроекономічному рівні виступає рушійною силою соціально-економічного розвитку суспільства. Водночас, підвищення ступеня інтегрованості країн з різними рівнями соціально-економічного розвитку та конкурентними можливостями виявило безліч чинників, які формують передумови конкурентоспроможності національних економік, або становлять загрозу для неї.

Конкурентоспроможність характеризується здатністю країни створювати умови для поліпшення взаємозв'язків, постійного пристосування до динамічної світової ситуації, до вироблення науково-обґрунтованої стратегії [1]. В свою чергу, конкурентоспроможність держави досягається за рахунок високого рівня розвитку суспільних інститутів і компетентного макроекономічного управління. За таких умов цілком зрозумілими та об'єктивно обумовленими є намагання кожної з країн обрати оптимальні стратегію та тактику економічної політики, які спрямовані на стимулювання зрушень щодо поліпшення конкурентного становища країн.

Формування засад конкурентоспроможності економіки України в сучасних соціально-економічних умовах є необхідною складовою розвитку та передумовою інтеграції її економіки до загальносвітового конкурентного середовища. Тому підвищення конкурентоспроможності України є стратегічною метою державного управління і має важливе значення, оскільки забезпечує сталий розвиток і сприяє завершенню її ринкової трансформації.

Особливістю державного регулювання економічними процесами в Україні є неузгодженість стратегічного та політичного векторів розвитку в інтегрованій спільноті. Концептуальні підходи щодо забезпечення конкурентоспроможності України не можуть бути сформованими без перегляду практики координації функцій держави відповідно до потреб забезпечення конкурентних позицій країни.

На жаль, Україні не вдалось реалізувати стартові можливості підвищення національної конкурентоспроможності повною мірою, оскільки структурний розвиток національної економіки не відповідає сучасним викликам і найважливішим загальносвітовим тенденціям. До того ж, регуляторні механізми деформують економічне середовище, внаслідок чого стримується розвиток економічного потенціалу країни.

Економіка України опинилась у міжнародному конкурентному середовищі, до якого виявилась невідповідною. Неконкурентоспроможність вітчизняної продукції, нераціональна структура галузей економіки, неефективне використання факторів виробництва, низький внутрішній попит, незадовільна мотивація щодо підвищення ефективності діяльності, несприятливий інноваційно-інвестиційний клімат, нерівномірний розвиток – це основні чинники, що зумовили незадовільний стан економіки в цілому. Економічні реформи (приватизація, трансформація податкової, кредитної та інших економічних систем) проводились в Україні без урахування новітнього науково-технологічного фактора і його впливу на конкурентоспроможність вітчизняної продукції.

На думку міжнародних експертів, певна відсталість у розвитку економіки України призводить до слабкої здатності поглинання сучасних технологій, передових ідей, і потребує створення дієвого механізму формування та реалізації урядових завдань. Отже, природним є зростання відповідальності держави щодо вироблення адекватної стратегії у напрямі зміцнення конкурентоспроможності національної економіки.

В основі нової парадигми загальнодержавної стратегії економічного розвитку України повинні бути консолідація науки, техніки, підприємницького сектору, а також адміністративних і економічних важелів управління. Постулати економічної стратегії передбачають формування ключових завдань і проведення відповідних заходів, спрямованих на підтримку інноваційних і інвестиційних процесів з метою реалізації стратегічних цілей [2].

На даний час стратегія України щодо забезпечення конкурентоспроможності економіки перебуває на пошуковій стадії вибору ефективної моделі управління розвитку країни. Становлення нової моделі розвитку економіки нашої держави вимагає глибокого переосмислення всіх показників, що характеризують її конкурентне становище у світі, масштаби й ефективність її участі в зовнішньоекономічних зв'язках.

Таким чином, головною стратегією розвитку економіки України має стати входження нашої країни до групи країн, де домінує інноваційний шлях розвитку. Державна стратегія, орієнтована на активізацію інноваційних чинників конкурентоспроможності національної економіки, повинна спиратися на виконання таких завдань:

- безпосереднє вживання заходів щодо поліпшення якісних характеристик вітчизняного науково-технічного потенціалу, інтенсифікація опанування науковими знаннями та новими технологіями, всебічний розвиток людського капіталу;

- заохочення до інвестицій інноваційного спрямування суб'єктів національної економіки;

- створення сприятливих умов для підвищення попиту на інноваційні продукти, технології, знання.

Стратегічним пріоритетом України у контексті забезпечення національної конкурентоспроможності є опанування науково-технологічної моделі економічного розвитку. Ефективне державне управління полягає у дотриманні зобов'язань перед світовими організаціями та країнами-партнерами, застосуванні коригувальних механізмів, здатних поглинати негативні чинники

внутрішнього та зовнішнього походження, що забезпечує створення ефективного вітчизняного конкурентного середовища, на основі визначення змісту, важелів та інструментів економічної стратегії [3]. Завдання держави в контексті сучасних науково-технологічних передумов конкурентного розвитку відкритих економічних систем полягає передусім у визначенні дієвих інструментів державного регулювання розвитку економіки. Серед основних державних інструментів необхідно виділити: важелі бюджетно-податкової, грошово-кредитної та зовнішньоекономічної стратегії.

На державному рівні потрібно модернізувати систему прямої підтримки інноваційних процесів, запровадити дієвий пільговий режим здійснення інноваційної діяльності за допомогою механізмів податкової і грошово-кредитної політики.

У довготерміновій перспективі забезпечення конкурентоспроможності національної економіки досягається завдяки активній державній політиці, що передбачає, зокрема, спрямування бюджетних видатків на розвиток інфраструктури та людського капіталу, податкове стимулювання заощаджень й внутрішніх інвестицій.

У межах кредитної політики важливими інструментами впливу на національну конкурентоспроможність є пільги для комерційних банків, які надають частину своїх ресурсів на кредитування високоефективних інноваційно-інвестиційних процесів; процедури одержання банком дозволу на купівлю іноземної валюти, отримання та оформлення кредитів й інші. Необхідно, також, забезпечити стабільність національної валютно-фінансової системи, що впливає на якість бізнес-середовища, інвестиційну привабливість країни. Підвищити рівень капіталізації банківського сектору для розширення кредитування суб'єктів господарювання, які здійснюють науково-дослідні роботи і, врешті-решт, послідовно переходити від економіки споживання до економіки розвитку.

Отже, держава має безліч інструментів, за допомогою яких вона може змінювати рівень конкурентоспроможності не лише національної економіки

загалом, а й окремих її пріоритетних галузей. Як показують результати оцінки міжнародних експертів, Україні передусім потрібні дії, спрямовані на стабілізацію державних фінансів, оздоровлення банківської системи, спрощення системи регулювання і стимулювання конкуренції.

Таким чином, держава повинна визначити пріоритету розвитку національної економіки та спрямувати основні фінанси на стимулювання найбільш перспективних галузей національного виробництва, які мають високий конкурентний потенціал для виходу на світовий ринок. Для прискорення реалізації обраної стратегії підвищення конкурентоспроможності національної економіки необхідно запроваджувати ефективні механізми регулювання вітчизняної економіки, здійснити перегляд чинного законодавства, а також прийняти цілу низку заходів, спрямованих на зміцнення реального сектору та стимулювання інвестиційних і структурно-інноваційних процесів, активізувати діяльність держави на фондовому ринку, який покликаний стати важливим джерелом коштів для загальнодержавного економічного розвитку. Це дозволить зміцнити економіку країни та впевнено перейти до етапу зростання конкурентоспроможності і сформувати ефективне конкурентне середовище.

Список використаних джерел:

1. Ряба О. І. Конкурентоспроможність України та напрями її підвищення. // О. І. Ряба, Н. М. Шумило // Економічні науки. Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. № 2. Т. 3. - С.44-47.
2. Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної політики : монографія / за заг. ред. В.Д. Лагутіна. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2008. – 307 с.
3. Чепурна О.Л. Сучасні концепції конкурентоспроможності національної економіки / О. Л. Чепурна // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. праць. – Вип. 19. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – С. 102–106.

Кривенко, Л.В. Модернізація системи державного регулювання економіки в контексті забезпечення її конкурентоспроможності / Л.В. Кривенко, С.В. Червякова // Механізми державного регулювання конкурентоспроможності національної економіки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 27-28 вересня 2013 року) / відп. за випуск к.і.н., М.М. Палінчак. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2013. – С. 49-52.